

Uvajanje novih možnosti preverjanja in ocenjevanja pri študiju na daljavo

Zvezdana Strmšek, Vesna Kolenc

1 Uvod

Namen članka je na praktičnem primeru pokazati, kako poteka alternativno preverjanje in ocenjevanje znanja pri načinu študija na daljavo ter predstaviti vpliv uvedbe takšnega načina preverjanja znanja na uspešnost izvedbe študija.

Članek je razdeljen na dva dela ter je pisan z institucionalnega vidika s ciljem prikaza prednosti alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja na študiju na daljavo. V prvem delu predstavljamo teoretičen pogled na alternativne načine ocenjevanja na študiju na daljavo, medtem ko v drugem delu predstavljamo praktični primer alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja s predstavitvijo nalog, oceno zadovoljstva in uspešnosti študentov, učiteljice in institucije.

1.1 Alternativni načini preverjanja in ocenjevanja znanja

Na Visoki poslovni šoli Doba Maribor (v nadaljevanju VPŠ Doba) si že z uvedbo bolonjskih študijskih programov prizadevamo razvijati kompetence in znanja študentov, po katerih povprašujejo delodajalci. Zaradi novih vidikov razvijanja kompetenc, hkrati pa ciljne skupine študentov, ki je večinoma zaposlena in zato študira izredno, je potrebno zastaviti drugačen način dela študentov. K temu nas je po drugi strani spodbudil zlasti način študija na daljavo, ki z uporabo različnih sodobnih tehnologij in komunikacijskih orodij spodbuja alternativne načine učenja in preverjanja znanja.

Marentič Požarnik in Peklaj (2002) poudarjata, da se z novimi, alternativnimi načini preverjanja in ocenjevanja znanja uveljavljajo tudi drugačna izhodišča oz. načela ocenjevanja, ki se razlikujejo od tradicionalnih pogledov, da se študentovo znanje preverja in ocenjuje na koncu nekega sklopa (predmeta, semestra). Tako se zaradi vedno večje aktivne vloge študenta med samim študijskim procesom, kjer le-ta sproti sodeluje in oblikuje izdelke, vedno bolj poudarja sprotno ocenjevanje študentovega dela, kjer študent že med študijskim procesom dobi povratno informacijo o svojem napredku in možnosti izboljšanja do konca nekega zaključenega sklopa.

V današnjem času se vedno bolj uveljavljajo oblike ocenjevanja, ki študente motivirajo k poglobljenemu študiju in povezovanju teorije in prakse. Zaradi tega se že obstoječemu in uveljavljenemu načinu preverjanja znanja – pisnemu izpitu – pridružujejo novi, alternativni načini ocenjevanja (ibid, 109-111): izpiti »odprtih knjig«, pisni izpiti z vnaprej znanimi vprašanji, domače naloge, samoocenjevanje, kolegialno ali vzajemno ocenjevanje, dnevniki, ocenjevanje praktičnega izvajanja, kompleksnejše projektne naloge, mape dosežkov in skupinsko ocenjevanje izdelka skupine. Morgan in O'Reilly (2002, 35) kot alternativne načine preverjanja in ocenjevanja znanja zlasti pri študiju na daljavo opredeljujeta medsebojno

ocenjevanje in samoocenjevanje, skupinsko delo in ocenjevanje dela skupine, online dialog in debate, simulacije in igre vlog, reševanje problemov, online izpiti in portfolio. Obstaja več definicij (Marentič Požarnik in Peklaj, 2002; Morgan in O'Reilly, 2002; in drugi...), kaj preverjanje in ocenjevanje znanja v izobraževalnem procesu je. Vsem pa je skupna neposredna povezava med izobraževalnim procesom in preverjanjem znanja, torej tista znanja in kompetence, ki jih izobraževalni proces razvija, se na koncu preverjajo in ocenjujejo. Ocenjevanje je tako lahko številčno ali opisno, prav tako je lahko formalno in neformalno, vendar pa glavni nameni ostajajo isti (Morgan in O'Reilly, 2002, 16):

Z vidika učitelja:

- Vsakršno preverjanje znanja služi kot kontrola učitelju, ali so študenti usvojili določeno znanje v učnem načrtu predmeta.
- Učitelj pridobi informacije, ali so učni materiali, študijske aktivnosti in načini preverjanja znanja učinkoviti.
- Učitelj lahko potrdi, da so študenti dosegli določene standarde in zahteve programa.

Z vidika študenta:

- Preverjanje znanja služi kot povratna informacija študentu, da izve, kako v študijskem procesu napreduje.
- Študent pridobi potrdilo, kakšen nivo znanja je dosegel.

Z vidika inštitucije:

- Inštitucija izve, ali so učni programi in pedagoški delavci učinkoviti pri doseganju v naprej določenih ciljev.
- Inštitucija izda potrdilo, da je študent ob zaključku študija usposobljen za delo na določenem področju.

Z vidika institucije je preverjanje in ocenjevanje znanja torej prav tako pomembno. Kot razvidno zgoraj, je institucija odgovorna za znanje in usposobljenost študenta na koncu študija. To pomeni, da mora zagotoviti ustrezne pogoje za procesa poučevanja in učenja, s ciljem čim večje učinkovitosti in uspešnosti študija. Izkušnje na VPŠ Doba kažejo na dobro prakso alternativnih načinov preverjanja in ocenjevanja znanja v visokošolskih študijskih programih, ki se izvajajo v obliki študija na daljavo (Geder et al., 2002). Prav tako je z vidika inštitucije pomemben vidik stroškovne učinkovitosti uporabe alternativnih pedagoških pristopov pri izvedbi študijskega procesa. V našem primeru predvsem v kontekstu, ki ga poudarja Weller (2002), ko govori o stroškovni učinkovitosti uporabe različnih medijev in tehnologij v razmerju do preverjanja in ocenjevanja ter doseganja izobraževalnih ciljev.

2 Preverjanje in ocenjevanje znanja pri študiju na daljavo

Pri študiju na daljavo se učitelj sreča z drugim medijem. Standardi, ki jih mora učitelj pri svojem predmetu dosegati, ostajajo isti, le način, da doseže te standarde je drugačen. Posledično se novemu mediju prilagajajo študijske aktivnosti, s tem pa tudi način preverjanja in ocenjevanja znanja.

Morgan in O'Reilly (2002) opozarjata, da je posebnost študija na daljavo v tem, da se tako učitelj kot študent srečujeta z veliko količino pisnega materiala, učitelj ga mora pripraviti,

študent pa predelati. Načini preverjanja in ocenjevanja znanja pri študiju na daljavo morajo biti tako tesno povezani z učnim materialom, saj jih lahko drugače študenti spregledajo. Avtorja (ibid) pri tem poudarjata, da je pri študiju na daljavo manj klasičnih možnosti ocenjevanja študentov v primerjavi s klasičnim načinom študija. Učitelj pri študiju na daljavo študentov namreč vedno ne sreča v živo, kjer bi študenti imeli možnost predstaviti svoje izdelke. Študenti na daljavo tako velikokrat nimajo možnosti, da bi takoj preverili, ali so neko nalogo razumeli in jo pravilno rešili, dokler ne oddajo končnega izdelka. Zato so odvisni od hitrega odziva učitelja in mentorja ter takojšnje povratne informacije, ki jih usmerja in jim pomaga študij uspešno nadaljevati.

Kljub temu pa Morgan in O'Reilly (ibid) poudarjata, da je možno pri študiju na daljavo najti veliko t.i. alternativnih načinov preverjanja in ocenjevanja znanja, kjer lahko študenti demonstrirajo svoje dosežke. Pri tem bodo takšni načini preverjanja in ocenjevanja znanja spodbujali študente k povezovanju novega znanja z že pridobljenimi izkušnjami iz njihovega domačega okolja in delovnega mesta, spodbujanju dialoga z lokalnim okoljem in podobno. Pri študiju na daljavo se lahko uporabljajo različni alternativni načini ocenjevanja tudi zaradi uporabe sodobnih online tehnologij (Dunn et al., 2004). Weller (2002, 142) celo predlaga uporabo različnih tehnologij pri študiju na daljavo, s katerimi je mogoče nagovoriti različne potrebe in učne stile študentov. Uporaba različnih tehnologij poveča privlačnost in uspešnost študija na daljavo. Študenti študija na daljavo se počutijo varne v virtualnem okolju zaradi anonimnosti, ki jo to okolje nudi in zaradi internetne identitete, ki si jo tokom študija oblikujejo. Aktivnosti, ki so vezane na virtualno učno okolje doživljajo kot manj stresne in so pri njih bolj uspešni. Prav zaradi tega velja izkoristiti možnosti, ki jih virtualno učno okolje nudi tudi za preverjanje in ocenjevanje znanja (Geder et al., 2007, Lawless in Allan, 2002). Hay in Bull (2002) opozarjata, da so za uspešno online preverjanje in ocenjevanje znanja ključnega pomena dobra priprava, testiranje tehnologije in dobra seznanjenost študentov s tehnologijo.

Vsak učitelj mora pri načrtovanju izvedbe svojega predmeta presoditi, kateri način preverjanja in ocenjevanja znanja izbrati. Zagotovo je pri predmetu nujno, da gre za kombinacijo več različnih načinov, ki pri študentih preverjata različne nivoje znanja oz. stopnjo pridobljenih kompetenc. Priporočljivo je postopno uvajanje novejših pristopov preverjanja znanja, ki znanje samo preverjajo in ne tudi ocenjujejo. Na takšen način lahko učitelj v zelo hitrem času presodi, kateri izmed izbranih novejših pristopov je za njegov predmet primeren oz. najboljši.

3 Praktični prikaz alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja pri študiju na daljavo

Na VPŠ Doba že od ustanovitve izvajamo študijske programe tudi v obliki študija na daljavo. Študij na daljavo je v celoti spletno podprt, tudi predavanja se izvajajo virtualno s pomočjo različnih orodij in tehnologij, npr. prenos preko spleta, spletnih seminarjev, ipd. Tako se študentje in učitelji ne srečujejo v klasični temveč v virtualni predavalnici. Gre za zaprto virtualno učno okolje, do katerega lahko dostopajo samo vpisani študenti in ni namenjeno širši javnosti.

Vse pisne materiale, ki jih študent potrebuje za študij, pripravi učitelj, ki tudi določi vrsto študijskih aktivnosti ter v skladu z učnim načrtom pripravi naloge, ki se bodo ocenjevale. Običajno je predmet, ki se izvaja na študiju na daljavo pripravljen tako, da lahko študent že

pred pričetkom v okolju najde vse potrebne informacije o predmetu, osnovno gradivo in navodila za naloge in aktivnosti, ki jih mora tekom predmeta opraviti.

Študenti so pri predmetu razdeljeni v skupine po 30 študentov in vsako skupino pri delu spremljata mentor in učitelj. Učitelj je študentom na voljo za dodatna vsebinska pojasnila in podrobnosti v zvezi s preverjanjem in ocenjevanjem. Mentor je strokovnjak iz področja predmeta in študente usmerja s strokovnega vidika ter jih motivira in spodbuja za delo. Komunikacija med študenti, med študenti in mentorjem ter med študenti in učiteljem v glavnem poteka online, preko forumov in klepetalnic ter spletnih seminarjev. Praksa izvajanja študija na daljavo na VPŠ Doba je pokazala, da se učitelji velikokrat poslužujejo različnih alternativnih oblik preverjanja znanja, saj izhajajo iz naslednjih izhodišč:

Pri študiju na daljavo je večji poudarek na:

- sprotne delu študenta v času trajanja predmeta,
- samostojnem delu, kjer študent ob začetku predmeta dobi vsa navodila za delo,
- sodelovalnem delu, kjer študent v interakciji s študijskimi kolegi opravlja študijske aktivnosti,
- vodenem delu študenta, kjer mu poleg učitelja pomaga, ga vodi in usmerja ter motivira mentor.

Upošteva se pridobivanje poglobljenega znanja in razvijanje kompetenc s poudarkom na doseganju t.i. višjih stopenj informativnih učnih ciljev po taksonomski klasifikaciji (npr. analiza, sinteza, vrednotenje).

Kriteriji ocenjevanja so znani vnaprej in so vsakemu študentu v vpogled. Prav tako je študent že pred pričetkom predmeta seznanjen s tem, katere študijske aktivnosti se ocenjujejo in kako, katere študijske aktivnosti so sicer obvezne, vendar se ne ocenjujejo in katere študijske aktivnosti niso obvezne, so pa priporočljive.

Učitelji najpogosteje za preverjanje in ocenjevanje znanja uporabljajo načine, ki so jih že sami preizkusili, in ki se kot učinkoviti pokazali tudi pri študiju na daljavo (Weller, 2002):

- Online izpiti po načelu izpitov ob odprti knjigi: Sodobne tehnologije omogočajo opravljanje pisnega izpita online, kjer je študent doma za svojim računalnikom in opravlja pisni izpit ob točno določenem času, ki je omejen. S pomočjo posebne aplikacije lahko študent s svojega računalnika dostopa samo do okolja z izpitom in ne more brskati po ostalih datotekah in programih, ki jih ima na računalniku, prav tako ne more dostopati do svetovnega spleta. Koncept izpita je oblikovan tako, da študenti ob uporabi literature pokažejo višji nivo znanja, rešiti problem, analizirati primer iz prakse, ipd. Na VPŠ Doba so online izpiti dobro sprejeta praksa med študenti, saj večajo fleksibilnost študija in zmanjšujejo izpitni stres (Geder et al, 2007).
- Individualno delo v obliki seminarjskih in projektnih nalog, kjer študent individualno pripravi končni izdelek navadno na primerih iz podjetja/organizacije, kjer so zaposleni. Pri tem ima možnost, da svoje delo oceni sam. Tako pridobi vlogo aktivnega ocenjevalca lastnega dela, njegova motiviranost za delo pa je večja. V svoji literaturi avtorici Marentič Požarnik in Peklaj (2002) poudarjata, da samoocenjevanje ni lahko in se ga je potrebno naučiti. Študenti se namreč lahko izkažejo kot izredno strogi ocenjevalci samega sebe ali pa svoje rezultate zelo precenjujejo. V prihodnje si bomo na VPŠ Doba prizadevali, da takšno individualno nalogo študenti pišejo kot

blog, ki je integriran v virtualno učno okolje. Tehnologija namreč omogoča hitro sprotno povratno informacijo, ki je pomembna pri usmerjanju dela študenta pri kompleksnejših nalogah.

- Skupinsko ocenjevanje pri skupinskih nalogah (v obliki analiz primerov, problemskega reševanja primerov in projektnih nalog): Sodelovalno učenje in konstruktivistični pristop sta osrednja pedagoška pristopa v modelu študija na daljavo na VPŠ Doba, zato je precejšnji del študijskih aktivnosti vezan na skupinsko delo. Skupinsko delo poteka v manjših skupinah od 3 do 5 članov. Običajno se v takšnem primeru delo med člani skupine enakomerno porazdeli, vsak izmed študentov se pojavi v določeni vlogi, ki je nujno potrebna za izdelavo končnega izdelka, študenti pa oddajo en končni izdelek, ki je prikaz njihovega skupinskega dela. V prihodnje bomo pripravo skupinskih izdelkov na VPŠ Doba podpirali tudi s tehnologijo wiki, ki omogoča skupinsko urejevanje besedila in kjer je jasno razviden prispevek posameznika. Pomemben vidik pri vzpostavljanju skupinske dinamike in predvsem pri študiju na daljavo, kjer se študenti srečujejo v glavnem samo virtualno, predstavljajo lastnosti študenta, kot so samoiniciativnost, samodisciplina, motivacija in odgovornost vsakega posameznika za delo. Izkušnje izvajanja študija na daljavo na Dobi kažejo, da je prav način študija na daljavo tisti način študija, kjer študenti hitreje razvijejo te lastnosti (Geder, 2002).
- Online dialogi in debate: Pri študiju na daljavo je velik poudarek na nenehni in sprotni komunikaciji tako med študenti kot v povezavi z mentorjem in učiteljem. Pri tem pa lahko del naloge študenti opravijo v obliki online debate v forumih, kjer na podlagi določene vsebine, prebranega članka, zastavljene teme, izhodišča, predstavijo svoje mnenje, zavzamejo svoje stališče in ga utemeljijo. Po načelih konstruktivizma tako študenti oblikujejo novo znanje, kakovost učne izkušnje je večja, saj asinhrona komunikacija omogoča čas za refleksijo, individualne raziskave in analize preden študent oblikuje in odda svoj prispevek k debati (Reynolds et al., 2002). Pri oblikovanju takšnih aktivnosti je pomembno, da učitelji natančno določijo, kakšen naj bo prispevek študenta (npr. želen pristop, dolžina, sklicevanje na vire), saj se sicer lahko debata spremeni v posplošeno diskusijo, ki pa je ni mogoče oceniti.

Skupna značilnost uporabljenih oblik in načinov preverjanja in ocenjevanja znanja je ta, da so tako načini kot oblike kakor tudi kriteriji preverjanja in ocenjevanja znani in natančno opredeljeni že pred pričetkom predmeta in se med potekom predmeta ne spreminjajo

3.1 Izvedba predmeta z alternativnim načinom preverjanja in ocenjevanja znanja

V študijskem letu 2008/2009 smo na VPŠ Doba pri predmetu s področja komuniciranja in človeških virov, ki je ovrednoten s 6 ECTS, uvedli poleg klasičnega načina tudi možnost alternativnega načina preverjanja in ocenjevanja znanja. Klasično preverjanje in ocenjevanje znanja je obsegalo:

- opravljanje nalog v času predmeta, ki so služile preverjanju in se niso ocenjevale,
- daljši pisni izdelek v obliki individualne seminarske naloge in
- klasični pisni izpit v predavalnici ob koncu predmeta.

Alternativno preverjanje in ocenjevanje znanja, kjer so študentje v času predmeta opravili štiri online naloge preverjanja in ocenjevanja, je obsegalo:

- pisni izdelek v obliki individualne naloge (analiza primera iz delovnega okolja), kjer so študenti morali podati tudi samooceno svojega dela;
- dva pisna izdelka v obliki skupinske naloge (projektna naloga in študija primera), kjer so bili študenti razdeljeni v skupine po 5 študentov v eni skupini. Pri študiji primera so morali študentje ene skupine komentirati predlagano rešitev druge skupine;
- kratek online individualni pisni izpit ob odprti knjigi.

Končna izpitna ocena pri predmetu je v primeru klasičnega ocenjevanja znanja predstavljala povprečno oceno pisnega izdelka in pisnega izpita, v primeru alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja pa povprečno oceno vseh štirih obveznih aktivnosti.

V predmet je bilo vključenih 123 študentov, ki so bili razdeljeni v skupine po 30 študentov. Vsaka skupina je imela svojega mentorja, vse skupine pa je prav tako spremljala še učiteljica.

Zaradi samega načina dela, ki so ga študenti na daljavo že navajeni, in dejstva, da je več kot 90% naših študentov zaposlenih, se je za alternativno preverjanje in ocenjevanje znanja odločilo 117 študentov, kar je 95,1% vseh študentov.

Delo pri predmetu je potekalo izključno v virtualnem učnem okolju. Pri vsaki nalogi so imeli študenti odprt forum za delo pri nalogi, v okviru katerega so pripravljali svoje izdelke, komunicirali z ostalimi študijskimi kolegi in mentorjem. Pri skupinski nalogi pa so študenti delali v forumu skupine, ki je bil za druge skupine neviden, s čimer se je preprečilo morebitno prepisovanje rezultatov drugih skupin. V njihov končni izdelek druge skupine niso imele vpogleda, razen v primeru, ko so morale skupine ocenjevati izdelek/rešitev druge skupine.

Individualne izdelke so študenti oddajali s pomočjo posebnega orodja v virtualnem učnem okolju, ki onemogoča, da bi študenti videli izdelke drugih študijskih kolegov. Na takšen način učitelj dodatno zagotovi objektivnost in veljavnost rezultatov ocenjevanja. Študenti so morali naloge oddati do določenega roka za posamezno nalogo, tekom dela pa jih je usmerjal mentor. Učiteljica jim je bila na voljo za povratne informacije, vsebinska vprašanja v posebnem forumu, ter v klepetalnici enkrat tedensko.

3.2 Analiza izvedbe predmeta z alternativnim preverjanjem in ocenjevanjem znanja

Izvedbo predmeta in alternativni način preverjanja in ocenjevanja znanja smo ovrednotili na podlagi povratnih informacij učitelja in študentov ob koncu predmeta ter s pomočjo kazalnikov uspešnosti.

Ocena študentov

Študenti so v zaključni anonimni anketi na sedemstopenjski lestvici (7 je najvišja ocena) ocenjevali zadovoljstvo z izvedbo predmeta v celoti (6,6), uporabnost kompetenc, ki so jih pridobili pri predmetu, v praksi (6,5), koristnost izbranih metod in oblik dela pri predmetu (6,5), študijske aktivnosti (6,5), delo mentorja (6,8), delo učitelja (6,7) in način preverjanja in ocenjevanja znanja (6,7).

Njihovi komentarji na način izvedbe predmeta ter preverjanje in ocenjevanje znanja kažejo na večjo aktivnost in kakovost učne izkušnje:

- predelala sem veliko več literature, kot običajno, vendar sem se tudi več naučila«
- zares pozitivna izkušnja, kjer ti ostane ogromno znanja«
- mogoče res zgleda lažji način dela, ki pa je takšen samo na videz, delali smo namreč ogromno, vendar smo se veliko tudi naučili«
- s sprotnim delom in sprotnim razmišljanjem pokažeš kaj znaš«

Končna ugotovitev same izvedbe predmeta z alternativnim ocenjevanjem znanja je, da so ga študenti izredno dobro sprejeli, kar potrjujejo tudi njihove izjave.

Ocena učitelja

Učiteljica je izvedbo predmeta ocenila kot zelo uspešno, še posebej je svoje zadovoljstvo izrazila z visokim odstotkom študentov, ki so se odločili za alternativni način preverjanja in ocenjevanja znanja. Kot pozitivno je izpostavila aktivnost in motiviranost študentov pri opravljanju aktivnosti in visoko stopnjo odgovornosti pri samoocenjevanju in ocenjevanju kolegov. Ocenila je, da so bili končni izdelki študentov (tako individualni kot skupinski) bolj kakovostni, poglobljeni ter so dokazovali visok nivo pridobljenega znanja in razvitih kompetenc pri predmetu. Po drugi strani učiteljica ugotavlja, da je obseg dela pri takšnem načinu izvajanja preverjanja in ocenjevanja znanja večji (v času trajanja predmeta je učiteljica morala posvetiti več časa za pripravo in popraviljanje sprotnih nalog, zagotavljanju pravočasne povratne informacije in tudi za usmerjanje študentov, saj takšen način dela od študentov zahteva še več samodiscipline, motivacije in predvsem natančno branje navodil za opravljanje nalog), visoka uspešnost študentov pa zmanjšan obseg dela, ki bi bil potreben za izvajanje drugih in nadaljnjih izpitnih rokov.

Ocena inštitucije

Z vidika inštitucije prinaša uvedba alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja tako prednosti kot izzive, predvsem z vidika razmerja pedagoške in stroškovne učinkovitosti. Ocenjujemo, da je osnovna prednost povečana uspešnost in zadovoljstvo študentov (113 študentov je s sprotnim delom pridobilo pozitivno oceno, kar je 96,6% vseh študentov, ki so se na začetku predmeta odločili za alternativni način preverjanja in ocenjevanja znanja) in kakovost učne izkušnje tudi zaradi večjega stika učitelja s študenti. Takšen način preverjanja in ocenjevanja zagotavlja visoko prehodnost in posledično skrajšuje čas študija. Izračuni kažejo, da je povečan obseg dela učitelja med izvajanjem predmeta s stroškovnega vidika mogoče kompenzirati z manjšim obsegom dela pri nadaljnjih izpitnih rokih, s stroškovnega vidika pa tudi z manjšimi stroški najema oz. uporabe predavalnic, kopiranja ..., če se izpit izvede online. Nadaljnje izzive vidimo predvsem v smislu izbire ustreznih tehnologij in motiviranja ter usposabljanja učiteljev za uporabo sodobnih tehnologij, ki omogočajo alternativne načine in oblike preverjanja in ocenjevanja znanja, s katerimi je mogoče doseči večjo uspešnost študentov.

4 Zaključek oziroma glavne ugotovitve uvedbe alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja

Študij na daljavo zaradi svoje specifičnosti izvedbe omogoča velik izbor možnosti alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja in zaradi večje možnosti uporabe sodobnih tehnologij spodbuja uporabo le-teh. Alternativni način preverjanja in ocenjevanja vpliva na večjo aktivnost in uspešnost študentov ter kakovost učne izkušnje. Od motivacije in naklonjenosti

učitelja eksperimentiranju z novimi tehnologijami, pa je odvisno, kako bo glede na učni načrt in zastavljene cilje pri svojem predmetu opredelil oblike in načine preverjanja in ocenjevanja znanja ter določil kriterije ocenjevanja pri študiju na daljavo. Institucija ima pri tem pomembno vlogo spodbujanja ter ustvarjanja pogojev za uvedbo takšnih alternativnih oblik preverjanja in ocenjevanja znanja, pri čemer mora upoštevati tako vidik pedagoške kot stroškovne učinkovitosti.

Ostale ugotovitve z alternativnim preverjanjem in ocenjevanjem znanja pri študiju na daljavo na VPŠ Doba so:

- Za vsak izbrani alternativni način preverjanja in ocenjevanja znanja je potrebno pripraviti natančna navodila in kriterije ocenjevanja in z njimi študente seznaniti že pred pričetkom predmeta.
- Ob odločitvi za nove načine preverjanja in ocenjevanja znanja je poleg ustreznega informiranja pomembno tudi motiviranje študentov: študenti morajo biti motivirani in pripravljeni na delo, saj le-to od njih zahteva večjo odgovornost (samodisciplino, samoorganiziranost in samoiniciativnost). Prav tako je pomembna usposobljenost študentov za delo s tehnologijami, da med samim preverjanjem in ocenjevanjem študenti ne soočajo z nepotrebnimi stresorji.
- Pri izbiri novih alternativnih načinov preverjanja in ocenjevanja znanja, ki so podprte s sodobnimi tehnologijami je priporočljivo, da učitelj najprej preveri primernost nekega načina na manjši skupini študentov, in sicer v obliki preverjanja, ne pa tudi ocenjevanja.
- Pri ocenjevanju je poleg številčne ocene pomembna tudi pravočasna povratna informacija v obliki komentarjev in priporočil za nadaljnje delo študenta.
- Uvedba alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja zahteva od učitelja več časa in njegov večji angažma v času izvajanja predmeta. Za kompenzacijo le-tega je potrebno poiskati alternativne vire.

Nekatere naše ugotovitve sovpadajo z ugotovitvami, ki jih navajajo različni avtorji v svoji literaturi, in sicer pomembnost priprave opisne povratne informacije (Marentič Požarnik in Peklaj (2002) kot tudi Morgan in O'Reilly (2002)), seznanjanje študentov z vsakršno spremembo pri preverjanju in ocenjevanju znanja pred pričetkom pedagoškega procesa (Marentič Požarnik in Peklaj (2002)), ustrezno usposobljenost študentov za izvedbo alternativnih načinov preverjanja in ocenjevanja znanja (Marentič Požarnik in Peklaj (2002)), kot tudi ustrezno pripravo učitelja na samo izvedbo alternativnih načinov preverjanja in ocenjevanja znanja ter same priprave učnega materiala (Morgan in O'Reilly (2002)).

Ugotavljamo, da trendi razvoja študija na daljavo, podpirajo uvedbo alternativnih načinov preverjanja in ocenjevanja znanja. To potrjujejo tudi rezultati alternativnega preverjanja in ocenjevanja znanja na VPŠ Doba, saj je po naših izkušnjah dodana vrednost končnih učinkov veliko višja od vloženega dodatnega dela.

Literatura

- Dunn, L., Morgan, C., O'Reilly M., Parry, S., 2004. The Student Assessment Handbook, London
- Hay, I., Bull, J., 2002. Passing Online Exams' Journal of Geography in Higher Education, Vol 26, No 2, pp. 239-244

- Geder, M., 2002. Analiza spremljanja izvajanja višješolskega strokovnega programa Poslovni sekretar na daljavo prek interneta (v prvem letu študija), Maribor
- Geder, M., Cergol, S., Pikelj, K., 2007. Using desktop videoconferencing in assessment: a step back or a step forward in oral examination, EDEN New Learning 2.0, 13.–16. junij 2007, Neapelj
- Lawless, N., Allan, J., 2004. Understanding and reducing stress in collaborative e-learning. Electronic Journal on e-learning, Vol 2, issue1, Dostopno na: <http://www.ejel.org/volume-2/vol2-issue1/issue1-art15-lawless-allen.pdf> [12. 12. 2009]
- Marentič Požarnik, B., Peklaj C., 2002. Preverjanje in ocenjevanje za uspešnejši študij, Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete, Ljubljana
- Morgan C., O'Reilly M., 2002: Assessing Open and Distance Learners, London
- Reynolds, J., Caley, L., Mason, R., 2002. How do people Learn?, Chartered Institute of Personnel and Development, London
- Weller, M., 2002. Delivering Learning on the Net. The why, what and how of online education. Routledge Falmer, London

O avtoricama:

Zvezdana Strmšek je predavateljica za predmetno področje organizacija in menedžment. Na Doba Fakulteti je odgovorna za organizacijo, izvedbo in evalvacijo programov na daljavo, koordinacijo dela z učitelji in koordinatorji v študijskih središčih. E-pošta: zvezdana.strmsek@doba.si

mag. Vesna Kolenc je predavateljica za predmetno področje organizacija in menedžment. Na Doba Fakulteti je odgovorna za izvajanje razvojnih in raziskovalnih projektov. Skrbi za zagotavljanje kakovosti na fakulteti in je odgovorna za sodelovanje z okoljem. E-pošta: vesna.kolenc@doba.si